

Jonas Brandin

SVART BÄLTE I KONST

Min känsla måste varit den som Karate Kid fick när han insåg att Mr. Miyagi inte enbart lärt honom vaxa bilar och måla plank. Jag hade suttit femton år i min lilla ateljé och tecknat, fast besluten att bli serietecknare. Det hade gått trögare och trögare och till slut stelnat helt. Det hade blivit ungefär lika kul som att måla plank. Tusentals små uppradade bilder där varje bild helst skulle bli ett eget litet mästerverk. Det blev en stor börda att bära.

Bara för nöjes skull hade jag därför börjat smygteckna lite andra bilder vid sidan om. Med dessa "andra" bilder hade jag mycket roligare och de tog allt mer av min tid. Plötsligt kände jag, som Karate Kid, att jag verkligen lärt mig någonting. Jag kunde uttrycka precis vad jag ville med dessa bilder. Berättandet fanns fortfarande kvar, men i annan form, med en annan energi. Jag hade tagit en lång omväg. För mig var den dock nödvändig för att bli konstnär. Kanske var den inte en omväg trots allt, utan helt enkelt bara en väg. Jag hade lärt mig att teckna. Förfinat hantverket.

Från serierna tog jag med mig gestaltsförmågan. Den är väldigt viktig. En ständig monolog pågår undermedvetet inuti mitt huvud när jag skapar. En massa frågor ställs: Vilka är människorna i bilderna? Vems hund? Han med frisyren? Doftar säkert kokos. Liknar inte hon någon? Kassörskan från Coop? Vad gör hon uppe på flodhästen? Ska flodhästen kanske befinna sig inne på Coop istället?

Det blir att jag blandar saker. Lite som drömmar blandar och blandas och blir till undflyende berättelser. Allt tvingar sig på: vänner, kändisar, högt och lågt. Ett slags intryckens demokrati tycks råda, till synes fri från censur, men kanske med strängare regler ändå – när allt är möjligt måste en benhård inre och yttre struktur garantera att utrymmet inte rämvar.

Man uppmanas ibland tänka framåt, inte på det som har varit. Det förflutna går inte att ändra på. Men är det sant? Hur envis man än är så blir saker sällan som man tänkt sig. Då går det att fundera på skilda vis över det som har varit, och vad som har blivit. Tanken att ha förlorat många år av sitt liv för att man irrat in på fel väg kan kännas väldigt smärtsam. Så återvänder man till konsten efter en tids frånvaro är det nog bättre att se det som att man plockar fram ett konstnärskap, som en gång lagts undan och nu fått mogna till ett fint vin.

Konstnärlig mognad är nog svår att uppnå redan på konstskolor. Vissa hittar kanske rätt på en gång, men total förvirring är förmodligen betydligt vanligare. Borde man läsa lite mer avancerad filosofi? Tänk om en mästare inom muralmåleri finns inom en och väntar på att få komma fram? Och hur ska man egentligen veta att man inte är metallslöjdens egen Paganini, en virtuos med svetslågan?

The man who fell in love with a creature from the depths of the sea, 2017, 20 x 26 cm.
 Blyerts, tusch och fernissa på akvarellpapper © Jonas Brandin
(Klicka på bilden för hög upplösning)

En sak som blir allt vanligare och som plågar många konstnärer nuförtiden är missuppfattningen att den konst som skapas måste åtföljas av något slags förklaringsplikt. För att förstå det absurda i detta kan man testa att applicera det på en annan konstform. Man kan föreställa sig en konsertpianist som just framfört ett musikstycke på en scen. När applåderna klingat av reser sig en person i publiken och utropar: "Vad menar du egentligen med det där?"

Bildkonst talar väl sitt eget språk? Visst går det att prata om sitt konstnärskap och skriva texter om det, men konst som behöver en text att luta sig mot är förmodligen inget vidare.

Många slås nog av tanken under sin utbildning att de borde gått en annan väg. Blivit brandman till exempel, eller hundfrisör. Då hade man inte behövt grubbla så mycket, framförallt inte så konstigt. Det är ju yrken med tydligare ramar. Vem träffar en bilmekaniker som funderar på att bli "konceptmekaniker"? Om man säger sådant åt exempelvis en snickare kommer säkert (befogat) mothugg. "Vi snickare tänker ju jättemycket!" Självt grubblar jag inte längre över mitt yrkesval, dess fördelar och nackdelar, intellektuellt djup eller höjd i mitt arbete, eller i andras. Jag har inte längre sådana funderingar. Jag tänker så mycket eller så lite jag vill och har lärt mig att lita på min intuition.

Om det har låst sig och man tänker för mycket finns lite olika tricks att ta till. Exempelvis går det att låtsas att man är ett medium som inte skapar något själv utan

bara "tar emot" bilder från "den andra sidan"; konstnären Elis Eriksson såg sig bara som ett don eller en hantlangare. Pierre Brassau, den franske avantgardemålaren som på 60-talet gjorde succé hette egentligen Peter och var en schimpans från Borås.

Det som till sist visade sig fungera bäst för mig var inte utbildningen på Kungl. Konsthögskolan, utan istället isolering och avskärmning. Att stänga ute omvärlden och söka inåt istället, ungefär som en eremit som håller till ensam uppe på ett berg. Den som inte har tillgång till en bra ateljé, kan istället föreställa sig ett mentalt rum, sitt berg där man trivs att befinna sig för att skapa. Det är också bra att träna sig på att snabbt och obehindrat kunna gå in och ut ur detta rum. Speciellt om tiden för skapande är begränsad av exempelvis andra jobb. Jag läste en gång att Tolkien var en mästare på detta. Hans brödjobb som universitetsprofessor var fullt av små luckor där han snabbt dök in och ut ur sin berättarvärld.

Jag tror det krävs tålamod och uthållighet för att bli konstnär med svart bälte. Det är också viktigt att börja i rätt ände, att fokusera på det skapande arbetet och inte på att nå framgång eller på vad andra kommer att tycka. Var inte för hård mot dig själv. Försök skapa en bra relation mellan dig och din inre konstnärliga ledare och ett arbetsklimat där det råder arbetsglädje med lagom stora krav. Annars är risken stor att du säger upp dig från jobbet som konstnär efter några år. Vem orkar stanna på en arbetsplats som gör en olycklig? Till slut kommer den dag då man vill och kan visa andra vad man gjort. Det kan ju kännas ovanligt, men förhoppningsvis har man lärt sig att ha roligt när man gör konst och då blir det inte lika dramatiskt vad andra tycker. Skaparglädjen får ett egenvärde. Man längtar upp till berget igen.

Stockholm 2019-09-04 © Jonas Brandin

Presentation: Jonas Brandin, f. 1974. Bosatt och verksam i Stockholm. Examen från Kungl. Konsthögskolan år 2000. Senaste utställning *Studies on Science and Magic* våren 2019 på Bohman-Knäpper i Stockholm.

Se vidare på www.jbrandin.com och www.bohman-knapper.com

Om projektet | Stiftelsen Hilding Linnqvists konst | Omkonsts startsida

Dela med andra |

Dela artikeln via Facebook: [Omkonst Facebook](#)>>

Vill du kommentera artikeln maila till redaktion@omkonst.com